

O čom je halloween?

Vrátim sa o pár týždňov naspäť, k spomienkam na obdobie pred 1. novembrom nielen tohto roku. V našich reťazcoch sme si už zvykli na rôzne módné výstrelky. Tiež sme si zvykli, že ešte sa ani len neskoční jedna „nákupná horúčka“, už je v ponuke druhá. A tak sa po letných výpredajoch všetkého ku grilovačke objavia v regáloch sviece najrôznejšieho druhu, pretože sa blíži ľudovo povedané „všech svätých“. No kým sviece patria k nádeji vzkriesenia (hoci reťazce z nich rok, čo rok robia väčšie gýče), zároveň sa vedľa nich už niekoľko rokov objavuje niečo, čo ma znepokojuje a určite nie iba mňa.

Hneď pri sviečach nájdeme kostýmy bosoriek, čarodejníkov, rôznych strašidelných a neprirodzených bytostí, a k nim obdobne vyzerajúce príslušenstvo nechutných masiek, nožov a sekier „zat’atých v hlave“ a iných, so zvrátenosťou hraničiacich vecí. Nie je totiž iba všetkých svätých, a pre nás, evanjelikov pamiatka zosnulých, ale odrazu je aj „halloween“. Reťazcom je to samozrejme jedno, „peniaze nesmrdia“, to vedeli už starí Rimania, no skutočnosť, že v spoločnosti sú vedľa seba dve nespojiteľné veci, ktoré si vnútorne tak odporujú, je zarážajúca. Ešte viac ma zaráža, keď som v tomto čase (koniec októbra) prišiel učiť do škôl, či pre dcérku do škôlky, a tam vidím hromady spotvorených tekvic a deti preoblečené do vyššie spomenutých kostýmov na „halloweenskej párty“.

Nuž, nedalo mi to, a tak som sa pýtal detí na viacerých školách, čo vlastne vedia o tom halloweene? Žiaľ, nedostal som adekvátnu odpoveď, iba ak to, že dostávajú cukríky, vyzerajú „cool“ a celé je to sranda. Nebudem to komentovať, ale nepočul som nič racionálne, nič k veci. Možno by bolo vhodnejšie spýtať sa kompetentných na školách, či majú predstavu, čo to vlastne našim deťom podsúvajú, a či sú si vedomí následkov svojho konania. V skratke načrtnem, čo je to vlastne ten halloween a ako vznikol. Sám o sebe má korene v pohanskom kulte keltských druidov a v ich sviatku Samhaina (doslova: „koniec“). Slávil sa na prelome 31.10. a 1.11 a druidi verili, že fyzický život sa začína zánikom. V tomto čase strácalo silu leto a prichádzal chlad, tma, rozpad a smrť. Sám Samhain bol božstvom pre smrť, „veriteľ smrti“ a čase jeho osláv sa otvárala brána medzi týmto svetom a ďalším svetom – svetom mŕtvych – ktorí sa túlili po svete a v tom čase sa s nimi dalo komunikovať.

K týmto dňom sa samozrejme pridalo i množstvo povier, ktoré sú vo svojej podstate podobne ako Samhainov sviatok, vyslovene démonské a úplne sa protiviace úprimnej viere kresťanov, bez ohľadu na ich vierovyznanie. Žiaľ, pretrvali až podnes. V predvečer sviatku boli zahasené všetky ohne a bol zapálený jeden oheň na dubovom dreve. Do tohto ohňa boli prinášané rôzne obete: plody, zvieratá, ba aj ľudské obete, s ktorými si druidi chceli získať náklonnosť Samhaina. Taktiež verili, že v tento deň dovoľuje Samhain dušiam mŕtvych, aby sa vracali domov. Aby s nimi mohli ľudia komunikovať, prezliekali sa do masiek a kostýmov zobrazujúcich príznaky a napodobňovali správanie mŕtvych. K tomu sa pripojilo i magické úslovie „trick or treat“ (voľne: „daj nám darček, lebo ti niečo ohavné vyvedieme“), ktorého základ bol vo viere, že duše mŕtvych, ktoré sa nachádzali vo svete tmy, rozpadu a smrti, a ktoré boli podrobené Samhainovi, trpeli pre svoj hlad. Z tohto predpokladu sa vyvinul zvyk prosiť v tento deň o darček, pretože práve ten mal poslúžiť dušiam mŕtvych na nasýtenie a následne ich náklonnosť bola i závdavkom náklonnosti Samhaina. Naopak, pre ich nespokojnosť mal nasledovať Samhainov hnev uvalený v kлятbe „trick“ na tých, ktorí ich neobdarovali.

Okrem obdarovávania mŕtvych slúžili k nadviazaniu kontaktu s mŕtvymi dyne (tekvice) so zapáleným svetlom z obetného ohňa druidov. Tie mali horieť počas celej noci a predstavovali duše mŕtvych, a taktiež ich mali vítať. V tomto starokeltskom obrade bolo tiež prítomné veštenie a predpovedanie budúcnosti, ktorú druidi predpovedali z pozostatkov obetí v dohorenom obetnom ohni.

Z tohto základu vznikol halloween – z uctievania božstva smrti Samhaina a jeho služobníkov – duši mŕtvych. Taktiež sa k tomu pripojila aj zmes okultizmu, mágie (bielej i čiernej), veštedstvo a uctievanie diabla. Takzvaná „satanova cirkev“ vyhlásila tento deň za svoj najväčší sviatok, počas ktorého majú jej členovia vydávať svedectvo o diablove.

Aj samotný „sviatok“ halloween je vo svojej podstate výsmechom Pána Ježiša Krista, ktorý svojou smrťou na kríži porazil moc diabla, hriechu a smrti. Tiež je výsmechom cirkvi, Jeho nevesty, pretože ona sama je a chce

byť svedectvom iba o jedinom Pánovi, ktorým je Pán Ježiš Kristus (nebudeš mať iných bohov, aby si sa im klaňal), zhromažďuje s Pánom Ježišom Kristom pre večnosť (porov.: Mt 12, 30) a stojí ako svetlo sveta v rozpore so svetom, ktorému sa nemieni a nechce pripodobňovať (porov.: R 12, 2).

Priznám sa, že som počul aj argumentáciu, že sa jedná iba o „nevinnú zábavku“, a predsa nebudeme deťom kaziť radosť. Áno, deti to možno berú ako nevinnú zábavku a ja som podľa meradla sveta opäť ten zlý, ktorý im ju kazí. Lenže deti s najväčšou pravdepodobnosťou nevedia o zmysle tohto „sviatku“, ktorý je od svojej podstaty zlý. Dospelí by to už mohli vedieť. Prečo aj napriek tomu nechávajú deti, aby sa zúčastňovali niečoho, čo je vo svojej podstate zlé, oplzlé a úplne proti normálnosti a kultúre života?

Odpoveďou by mohla byť naša povrchnosť a dobrý marketing, pre ktorý sa halloween tak dobre predáva. Človek dneška vo svojom konzumizme akoby už ani nechcel hľadať žiaden význam, akoby už nechcel ísť do hĺbky. Rozhodujúce je pozlátko, to čo sa javí byť pekné, milé a neškodné, nie obsah, nech už je akýkoľvek (porov.: 2 K 11, 14 – 15). No odpoveďou je aj naša duchovná apatia, náklonnosť k hriechu a v konečnom dôsledku i zavrnutie Pána Boha zo svojho života, kvôli vlastnému „ja“ a vlastnému pohodliu. Následky takéhoto konania sú dobre známe nielen z histórie, ale aj zo súčasnosti. Dnes sme stále viac svedkami, ako sa naproti kultúre života mocne stavia kultúra smrti, mohutne podporovaná všetkými prostriedkami - médiami, no i politikou, či rôznymi organizáciami. Niet sa teda čo diviť, že namiesto pripomenutia si pamiatky zosnulých, či všetkých svätých, sa radšej pozeráme a ešte sa aj tešíme, ako nám niekto núti deti uctievať zvrátenosť, ba až perverzitu (áno, až tam to môže zájsť!).

Verím, že nás to nenechá ľahostajnými. Verím, že budeme kriticky hľadiť očami živej viery na to, čo je podsúvané naším deťom i nám samotným.

Ľuboš Vontorčík